

Nacrt
Konačni prijedlog zakona broj _____

ZAKON O MIRENJU

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MIRENJU

DIO PRVI - OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 1.

Ovim se zakonom uređuje mirenje u građanskopravnim sporovima, uključujući i sporove iz područja trgovačkih, radnih i drugih imovinskopravnih odnosa u stvarima u kojima stranke mogu slobodno raspolagati, ako za neke od tih sporova posebnim propisom nije nešto drugo određeno.

Definicija mirenja

Članak 2.

U smislu ovoga Zakona:

a. *mirenje* (*posredovanje, medijacija, concilijacija*) je svaki postupak, bez obzira na njegov naziv, u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti svoj spor uz pomoć jednog ili više izmiritelja koji strankama pomažu postići nagodbu, bez ovlasti da im nametnu obvezujuće rješenje;

b. *izmiritelj* (*posrednik, medijator, concilijator*) označava jednu ili više osoba koje na temelju sporazuma stranaka provode mirenje.

c. *organizacija za mirenje* je pravna osoba ili tijelo pravne osobe koja organizira postupke mirenja;

DIO DRUGI – POSTUPAK MIRENJA

Početak postupka mirenja

Članak 3.

(1) Za pokretanje mirenja nije potrebno prethodno sklapanje sporazuma o mirenju.

(2) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, mirenje počinje prihvatom prijedloga za pokretanje postupka mirenja, koji se prijedlog podnosi u pisanom obliku.

(3) Ako se druga stranka u roku od 15 dana od dana kada je primila prijedlog za provođenje mirenja, ili u drugom roku za odgovor naznačenom u prijedlogu, ne izjasni o prijedlogu, smatra se da je prijedlog za mirenje odbijen.

(4) Prijedlog za pokretanje mirenja smatra se uredno dostavljenim ako je dostavljen na adresu prijavljenog prebivališta, odnosno sjedišta, protivne stranke ili punomoćnika te stranke.

Broj i imenovanje izmiritelja

Članak 4.

(1) Stranke sporazumno određuju hoće li mirenje provoditi jedan ili više izmiritelja i tko će se imenovati za izmiritelja.

(2) Imenovanje izmiritelja obavlja se prema pravilima o kojima su se stranke sporazumjele.

(3) Ako se stranke ne mogu sporazumjeti o broju ili osobi, odnosno osobama izmiritelja, mogu zatražiti da broj izmiritelja odredi i da ih imenuje organizacija za mirenje ili neka treća osoba (u daljnjem tekstu: tijelo za imenovanje). Ako stranke ne zatraže drugačije, tijelo za imenovanje imenovat će samo jednog izmiritelja, i to iz reda sudaca, koji sude u građanskim ili trgovačkim sporovima, ili odvjetnika.

(4) Pri imenovanju izmiritelja, tijelo za imenovanje vodit će računa o okolnostima spora i o potrebi da izmiritelj bude neovisan i nepristran, te o svojstvima koja on treba imati, uključujući i potrebu da se u međunarodnom mirenju imenuje izmiritelj čije je državljanstvo različito od državljanstva stranaka u sporu.

Odnos izmiritelja prema strankama

Članak 5.

(1) Izmiritelj je dužan djelovati nepristrano i jednako postupati sa svakom od stranaka u sporu.

(2) Osoba kojoj se ponudi imenovanje za izmiritelja dužna je otkriti sve okolnosti koje bi mogle dati povoda opravdanoj sumnji u njenu nepristranost i neovisnost. Nakon imenovanja, izmiritelj je dužan priopćiti takve okolnosti strankama čim za njih sazna, ako to već ranije nije učinio.

(3) Ako niti jedna stranka, pošto sazna za okolnosti iz stavka (2) ovoga članka, odmah ne zatraži imenovanje drugog izmiritelja, gubi pravo da to kasnije učini, kao i pravo da zbog tih okolnosti osporava pravnu valjanost radnji koje je izmiritelj poduzeo, odnosno radnji koje su uz njegovo posredovanje poduzele stranke.

Provođenje mirenja

Članak 6.

(1) Mirenje se provodi na način o kojem su se stranke sporazumjele, o čemu mogu sklopiti pisani sporazum.

(2) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj mirenje provodi na način koji smatra prikladnim, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, zahtjeve stranaka i potrebu za brzim i trajnim rješenjem spora.

(3) U svakom slučaju, izmiritelj će pri vođenju postupka zadržati pravičan odnos prema strankama.

(4) Ako stranke nisu odredile postupak mirenja, izmiritelj je ovlašten na prikladan način primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku, posebno u odnosu na pozivanje, dostavu poziva, rokove i sl.

Ovlasti izmiritelja da predloži nagodbu

Članak 7.

Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj može bilo kada tijekom postupka iznositi prijedloge o nagodbi kojom bi stranke mogle okončati spor, uključujući i tekst takve nagodbe.

Komunikacija izmiritelja i stranaka

Članak 8.

Izmiritelj će, u pravilu, djelovati u nazočnosti obiju stranaka. Ako samo s jednom bude komunicirao u pisanom obliku, primjerak toga pisanog sastava mora u isto vrijeme dostaviti drugoj stranci. O razgovoru koji se tiče predmeta spora, koji je obavio samo s jednom strankom, bez odgađanja mora obavijestiti drugu

Okončanje postupka mirenja

Članak 9.

(1) Mirenje se okončava:

- a. sklapanjem nagodbe;
- b. odlukom izmiritelja da se postupak mirenja obustavlja, donesenom u pravilu nakon što je o tome strankama bila dana mogućnost da se izjasne, zbog toga što daljnje nastojanje da se postigne mirno rješenje spora više nije svrhovito;
- c. pisanom izjavom o okončanju postupka koju su stranke uputile izmiritelju; ili

d. pisanom izjavom o okončanju postupka koju je jedna stranka uputila drugim strankama i izmiritelju, osim ako u postupku i nakon odustanka jedne stranke sudjeluju dvije ili više stranaka koje su voljne mirenje nastaviti.

(2) Mirenje se okončava i ako se nagodba ne postigne u roku od 60 dana od dana prihvata prijedloga za pokretanje mirenja. Ovaj se rok pisanim sporazumom stranaka može produžiti još za najviše 60 dana.

Nagodba u postupku mirenja

Članak 10.

(1) Na zahtjev stranaka, izmiritelj će sudjelovati u oblikovanju i izradi nagodbe.

(2) Nagodba koja se sklopi u postupku mirenja imat će svojstvo ovršne isprave ako potpise stranaka na njoj ovjeri javni bilježnik.

DIO TREĆI - UČINAK MIRENJA NA DRUGE POSTUPKE I PRAVNE ODNOSE

Povjerljivost

Članak 11.

(1) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, izmiritelj je dužan čuvati kao tajnu u odnosu na treće osobe sve informacije koje se odnose na postupak mirenja, osim ako je po zakonu dužan priopćiti ih.

(2) Izmiritelj odgovara za štetu koju je prouzročio kršenjem obveze iz stavka (1) ovoga članka.

(3) Bez pristanka stranaka izmiritelj ne smije svjedočiti o činjenicama koje je saznao od stranaka tijekom postupka mirenja, neovisno o tome je li taj postupak okončan sporazumom ili ne.

(4) Odredbe stavka (1) i (2) ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na stranke, te na druge osobe koje su u postupku mirenja sudjelovale u bilo kojem svojstvu, pod uvjetom da su za dužnost čuvanja povjerljivosti informacija znale ili morale znati.

Korištenje dokaza u drugim postupcima

Članak 12.

(1) Stranka u postupku mirenja, izmiritelj ili osoba koja na drugi način sudjeluje u postupku, uključujući i administrativno osoblje organizacije za mirenje, ne može se u bilo kojem drugom postupku, sudskom, arbitražnom, ili drugom postupku, pozivati na okolnosti ili predlagati kao dokaz:

- a. činjenicu da je jedna od stranaka predlagala mirenje ili bila voljna sudjelovati u njemu;

- b. stavove koje je stranka u postupku mirenja izrazila ili prijedloge koje je u tom postupku iznijela;
- c. izjave o činjenicama ili priznanje zahtjeva ili činjenica izvršeno tijekom postupka mirenja, ako takve izjave ili priznanja nisu sastavni dio postignute nagodbe;
- d. prijedloge koje je u postupku iznio izmiritelj;
- e. činjenicu da je neka stranka u postupku pokazala spremnost prihvatiti prijedlog izmiritelja.
- f. ispravu koja je pripremljena isključivo za potrebe postupka mirenja, ili ispravu za koju su se stranke u postupku mirenja sporazumjele da se neće koristiti niti u kojem drugom postupku.

(2) Odredbe stavka (1) ovoga članka primjenjuje se bez obzira na oblik informacije ili dokaza koji se u njemu spominju.

(3) U sudskom, arbitražnom ili drugom postupku koji se vodi o istome ili drugome sporu neće se izvoditi dokazi niti uzimati u obzir okolnosti iz stavka (1) ovoga članka. Ako takav dokaz bude predložen, tijelo koje vodi postupak takav će prijedlog kao nedopušten odbaciti, a ako sudionik u postupku podnese ispravu ili dade izjavu koja je u suprotnosti sa stavkom (1), tijelo koje vodi postupak ne smije sadržaj tako stečene informacije koristiti u donošenju odluke.

(4) U svakom slučaju, osoba koja postupi suprotno stavku (1) ovoga članka odgovorna je za štetu koju time prouzroči, a može u postupku biti kažnjena i po osnovi zlouporabe procesnih prava, ako tijelo koje vodi postupak ima takve ovlasti.

(5) Odredbe stavaka (1) do (4) ovoga članka ne odnose se na one dokaze ili obavijesti koje su prema zakonu nužne za provedbu ili ovrhu postignute nagodbe.

(6) Osim slučajeva navedenih u stavku (1) ovoga članka, drugi dokazi i izjave koji bi bili dopustivi u nekom drugom postupku neće postati nedopušteni uslijed toga što su bili korišteni u postupku mirenja.

(8) Ako se u postupku mirenja stranka pozivala na neku izjavu ili dokaz koji bi u drugome postupku mogla uskratiti, činjenica da je takva izjava ili dokaz korištena za svrhe mirenja ne znači ujedno i pristanak na korištenje takve izjave ili dokaza u drugome postupku.

Djelovanje izmiritelja kao suca ili arbitra u istoj stvari

Članak 13.

(1) Izmiritelj neće biti sudac ili arbitar u sporu koji je bio ili jest predmet postupka mirenja, ili u nekom drugom sporu koji je proizašao iz tog pravnog odnosa ili u vezi s njim.

(2) Odvjetnik koji je sudjelovao kao izmiritelj ne smije zastupati niti jednu stranku u sporu iz stavka (1) ovoga članka.

Učinak mirenja na zastarne i prekluzivne rokove

Članak 14.

(1) Pokretanjem postupka mirenja ne prekida se zastara u odnosu na zahtjeve koji su predmet postupka mirenja, osim ako se stranke drugačije ne dogovore pisanim putem.

(2) Ako je po zakonu pravo na podnošenje tužbe u nekom sporu ograničeno prekluzivnim rokom, taj rok računat će se od dana kad je mirenje okončano bez sklapanja nagodbe.

Učinak mirenja na vođenje drugog postupka u istoj stvari

Članak 15.

(1) Tijekom postupka mirenja, stranke će se suzdržavati od pokretanja drugih postupaka, sudskih ili arbitražnih, za rješavanje spora o kojem se mirenje provodi, osim ako je to neophodno za očuvanje njihovih prava.

(2) Ako su se stranke koje su se sporazumjele o provođenju mirenja izričito obvezale da tijekom točno određenog vremenskog razdoblja ili do nastupanja točno određenog uvjeta neće pokretati ili nastavljati sudske, arbitražne ili druge postupke, takav sporazum ima obvezujući učinak. U tom slučaju, sud, arbitri ili druga tijela kod kojih se pokuša pokrenuti postupak odbacit će na zahtjev druge stranke akt kojim se postupak pokreće ili nastavlja kao preuranjen, osim ako bi, u svjetlu svih okolnosti spora, odgoda pokretanja ili nastavljanja postupka mogla voditi teškim i nepopravljivim posljedicama.

(3) Ako stranke ne postignu nagodbu u postupku mirenja zbog nesuglasnosti o pravnim pitanjima, a sporazume se o činjenicama, pisano zajedničko očitovanje stranaka o činjenicama obvezujuće je u eventualnim daljnjim postupcima ukoliko su potpisi stranaka na zajedničkom očitovanju ovjereni kod javnog bilježnika.

Mirenje po preporuci suda ili drugog tijela

Članak 16.

(1) Tijekom sudskog, upravnog ili drugog postupka tijelo koje vodi postupak može u sporovima iz članka 1. preporučiti strankama da pokrenu postupak mirenja u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) Ako se stranke sporazumiju o provođenju postupka mirenja, tijelo koje postupak vodi nakon savjetovanja sa strankama odredit će rok na koji će se odgoditi daljnje poduzimanje radnji u postupku, a koji ne može biti duži od 60 dana. Rok na koji je odgoda određena može se produžiti samo na sporazumni prijedlog svih stranaka u sporu.

(3) Ako se tijekom roka iz stavka (2) ovoga članka ne postigne nagodba, tijelo koje vodi postupak nastaviti će ga, a do nove odgode radi pokušaja mirenja može doći samo na temelju sporazumnog zahtjeva svih stranaka u sporu.

Troškovi postupka mirenja

Članak 17.

(1) Stranke se s izmiriteljem mogu sporazumjeti da će mi platiti nagradu i naknadu troškova.

(2) Ako se stranke nisu drugačije sporazumjele, svaka snosi svoje troškove, a zajedničke troškove postupka mirenja stranke snose na jednake dijelove.

DIO ČETVRTI - ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje zakona na snagu

Članak 18.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

OBRAZLOŽENJE

I. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Sudovi u Republici Hrvatskoj već duže vremena rade pri vršnom opterećenju. Redoviti priljev spisa ne savladavaju, pa se svake godine gomilaju neriješeni predmeti. Jedan od načina rasterećenja sudova vidi se u mogućnosti alternativnog rješavanja sporova, engleskom kraticom ADR (Alternative Dispute Resolution).

O opterećenosti sudova nekoliko podataka:

Priljev sudskih predmeta

	2000.	2001.	% prema 2000.	2002.	% prema 2001.
Parnični predmeti	105821	125240	18,4	124994	-0,2
Privredni sporovi	17185	20407	18,7	20179	-1,1
Građanski II ⁰	43787	47224	7,8	53517	13,3
Privredni II ⁰	6257	6615	5,7	7656	15,7

Ukupan broj predmeta u radu

	2000.	2001.	% prema 2000.	2002.	% prema 2001.
Parnični predmeti	319303	336037	5,2	344238	2,4
Privredni sporovi	40570	42405	4,5	42531	0,3
Građanski II ⁰	68518	78555	14,6	94058	19,7
Privredni II ⁰	9756	10814	10,8	12768	18,1

Izneseni podaci ukazuju na istinitost tvrdnji (koje su već postale opće mjesto), da su sudovi preopterećeni, da su time i neefikasni, da postupci dugo traju, da se gomilaju zaostaci, itd.

Izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku imaju namjeru popraviti situaciju, no to je samo jedan od potrebnih zahvata.

Nakon donošenja Zakona o arbitraži (NN 88/2001) regulirano je pitanje arbitražnih postupaka. Svi drugi načini alternativnog rješavanja sporova ostali su neregulirani, odnosno, ostala je potreba za donošenjem odgovarajućeg zakona.

Različiti su načini na koji se imenuju izvansudski postupci rješavanja sporova: mirenje, posredovanje, medijacija, concilijacija i sl. što su zapravo ravnopravni nazivi za isto. Opredijelili smo se za naziv Zakon o mirenju smatrajući takav naziv najbližim uobičajenom izričaju.

Postupak mirenja bi trebao biti znatno brži od sadašnje sudske procedure i jeftiniji od arbitraže. Trebao bi rješavati sporove na kvalitetniji način, susretom interesa, uz mogućnost nastavka poslovanja i/ili druge komunikacije među strankama u sporu. Namjera je da bude

fleksibilan, odnosno da nudi određena rješenja, u pravilu, samo kada se stranke drugačije ne dogovore. Pokušava ponuditi podoban okvir za postupke mirenja pred institucionalnim i ad hoc tijelima. Nudi izbjegavanje priziva i brzu ovršnost. Dakle, popunjava one praznine koje ostavlja sudski ili arbitražni postupak.

Nije očekivati da će predloženi zakon odmah polučiti očekivane rezultate, niti su bilo kakvi rezultati zagantirani. Po prirodi stvari, radi se o ne samo pravnim već i psihološkim tehnikama koje se s jedne strane uče i na koje se s druge strane privikava. Zakonom se daje okvir koji bi trebao biti jedan od poticaja za bolje korištenje ponuđenih mogućnosti, prema poslovi: Bolje mršava nagodba, nego debela parnica.

II. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBA PRIJEDLOGA ZAKONA O MIRENJU

Članak 1.

Određuje za koje sporove se uređuje mirenje. To su građanskopravni sporovi, što uključuje i trgovačke i radne, a isključuje statusne sporove.

Članak 2.

Utvrđuje pojmove, odnosno definira što je u smislu ovog zakona mirenje, izmiritelj i organizacija za mirenje. Mogući su i drugačiji nazivi (medijacija, concilijacija, posredovanje, odnosno medijator, concilijator, posrednik), ali su mirenje i izmiritelj izabrani većinom glasova (iskazanih mišljenja).

Članak 3.

Utvrđuje se početak postupka, odnosno način na koji postupak započinje.

Članak 4.

Utvrđuje se (ako nije drugačije dogovoreno) način imenovanja izmiritelja.

Članak 5.

Nepristranost i jednakost postupanja prema sudionicima u postupku, bitan je dio odnosa izmiritelja prema strankama.

Članak 6.

Upućuje izmiritelja i stranke o načinu provođenja mirenja.

Članak 7.

Izmiritelj u svako doba tijekom postupka može iznositi prijedloge za okončanje spora.

Članak 8.

Određuje se način komunikacije izmiritelja i stranaka tijekom postupka na takav način da se ni u jednom trenutku ne dovede u sumnju njegova nepristranost..

Članak 9.

Postupak mirenja može se okončati uspješno (nagodbom) ili neuspješno. Izraz nagodba je vjerojatno najprikladniji za vrstu odluke koja bi trebala biti rezultat uspješnog mirenja. Odluka o obustavi postupka mirenja (bez nagodbe) može biti inicirana bilo s koje strane.

Članak 10.

Da bi se izbjeglo stalno ponavljanje istog spora, potrebno je osigurati ovršnost nagodbe koja je postignuta u postupku mirenja.

Članak 11.

Jedan od bitnih uvjeta za primjenjivost Zakona o mirenju jest povjerljivost u odnosu na iznesene podatke. Treba osigurati da se stranke ne ustežu koristiti određene podatke, odnosno, stranke moraju znati da pokušajem mirenja neće ugroziti svoja prava koja će možda morati ishoditi na drugi način.

Članak 12.

Posljedica navedenoga o povjerljivosti jest i ograničenje korištenja dokaza u drugim postupcima, što se razrađuje u ovom članku.

Članak 13.

Kad bi se dopustilo da osoba koja je djelovala kao izmiritelj, u istom sporu ili u sporu koji je s njim u vezi, kasnije postupa kao sudac ili arbitar, ugrozila bi se njena objektivnost u obavljanju te funkcije. Naime, ni najsavjesniji sudac niti arbitar ne bi se mogao dovesti u stanje da potpuno zaboravi što se događalo tijekom postupka mirenja i da sjećanje na izjave

koje su stranke u tom postupku davale i na druge informacije koje je tada saznao, baš nikako ne utječu na njegovo razmišljanje i odlučivanje u kasnijem postupku

I odvjetniku koji je djelovao kao izmiritelj treba zabraniti da u kasnijem postupku o istoj stvari ili postupku koji je s njom u vezi, zastupa ijednu od stranaka koje su sudjelovale u postupku mirenja. Naime, zbog informacija koje je odvjetnik saznao kao izmiritelj, stranka koju bi zastupao u kasnijem postupku za rješavanje spora o istoj stvari, bila bi povlaštena u odnosu na drugu.

Članak 14.

Postupkom mirenja zastara se ne prekida. Da bi spriječila zlonamjerno vođenje postupka mirenja (dok potraživanje zastari), stranka je ovlaštena u tijeku postupka mirovanja svoja prava štiti drugim sredstvima (članak 14. stavak 1.: «... osim ako je to neophodno za očuvanje njihovih prava».).

Budući da je pravo na podnošenje tužbe u nekim postupcima ograničeno prekluzivnim rokovima, valja propisati da će, ako je u takvom sporu pokrenut postupak mirenja, prekluzivni rok teći tek od dana kad se taj postupak okonča bez uspjeha.

Članak 15.

Da bi se naglasila ozbiljnost namjere mirenja, predviđeno je da će se stranke ustezati od pokretanja drugih sporova dok traje postupak mirenja, odnosno da treba poštovati dogovorenu odgodu (za pokretanje nekog drugog postupka), osim kada se radi o mogućnosti teških ili nepopravljivih posljedica. Samo kada su se stranke izričito pisanim putem obvezale na to da neće pokretati druge postupke, ta obveza proizvodi određene pravne učinke.

Moguće je da stranke, iako se ne uspiju nagoditi, ustanove da među njima nema spora ni o jednoj odlučnoj činjenici ili barem o nekima od njih. Zato je korisno omogućiti im da zajedničkim očitovanjem, koje bi za njih, ako njihove potpise na tom očitovanju ovjeri javni bilježnik, bilo obvezujuće, utvrde te činjenice. Time bi se znatno olakšalo vođenje kasnijeg sudskog, arbitražnog ili kojeg drugog postupka, jer se o činjenicama koje su obuhvaćene zajedničkim očitovanjem u tom postupku ne bi raspravljalo niti bi se o njima izvodili dokazi (stavak (3)).

Članak 16.

Moguće je da sudac koji vodi postupak prepozna mogućnost sklapanja nagodbe u čemu bi mogao pomoći postupak mirenja, pa će u tom slučaju dati priliku strankama za mirenje, iako se već vodi sudski spor. Ovakvu odredbu tražili su sudovi (posebno trgovački), a iskazana je i u zakonodavnoj proceduri prilikom donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku. To, naravno, vrijedi i za one upravne i druge postupke u kojim sudjeluju stranke sa suprotnim zahtjevima.

Članak 17.

Upućuje da izmiritelj nije dužan besplatno djelovati u postupku mirenja (stavak (1)).

Određuje kako će stranke snositi troškove mirenja, ako se same o tome ne dogovore (stavak (2)).

Članak 18.

Propisuje se vacatio legis. Nema razloga da u ovom slučaju taj rok bude različit od uobičajenoga.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu Zakona o mirenju nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Očekuje se primjenom zakona rasteretiti sudove, što znači i umanjeње troškova te vrste, odnosno manje opterećenje državnog proračuna.

IV. PRIJEDLOG DA SE ZAKON DONESE PO HITNOM POSTUPKU

Zakon o mirenju prati ideje iz Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (NN 117/2003) koji stupa na snagu 1. prosinca 2003.g. Stoga se ukazuje opravdanim prijedlog da se ovaj zakon, koji bi time činio logičnu cjelinu s odredbama Zakona o parničnom postupku, donese po hitnom postupku.